

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

**Робоча програма
для студентів спеціальності
073 "Менеджмент"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017**

УДК 005.52:005.336(07)

ББК 65.290-5р

А 64

Затверджено на засіданні кафедри підприємницької діяльності.
Протокол № 1 від 01.09.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач М. М. Салун

Аналіз ресурсного потенціалу підприємства : робоча програма А 64 ма для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" першого (бакалаврського) рівня : [Електронне видання] / уклад. М. М. Салун. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 38 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних і семінарських занять; матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання); методичні рекомендації щодо оцінювання знань студентів; професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 005.52:005.336(07)

ББК 65.290-5р

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Економічний аналіз як наука є системою спеціальних знань, пов'язаних з дослідженням тенденцій господарського розвитку, науковим обґрунтуванням планів, управлінських рішень, контролем за їх виконанням, оцінюванням досягнутих результатів, пошуком, вимірюванням і обґрунтуванням величини господарських резервів підвищення ефективності виробництва і розробленням заходів щодо їх використання.

"Аналіз ресурсного потенціалу підприємства" є варіативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки студентів спеціальності 073 "Менеджмент" першого (бакалаврського) рівня.

Результатом вивчення навчальної дисципліни "Аналіз ресурсного потенціалу підприємства" є формування:

системи знань про інформаційну базу та прийоми економічного аналізу, його види та особливості, методика проведення аналізу ресурсного потенціалу підприємства;

умінь, необхідних для виконання робіт з підготовки та аналітичного обґрунтування варіантів управлінських рішень;

спеціальних (фахових, предметних) компетентностей щодо використання повноцінної, достовірної аналітичної інформації для оперативного управління та маневрування фінансовими, трудовими, матеріальними, інформаційними та технічними ресурсами підприємства.

Можливість досягнення цього обумовлюється ґрунтовною фаховою підготовкою майбутніх менеджерів, яка здійснюється на лекційних та практичних заняттях з використанням активних методів навчання, застосуванням персональних комп'ютерів і економіко-математичних методів вирішення завдань, а також у процесі самостійної роботи.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, назва спеціальності, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"	Вибіркова
Змістових модулів – 2	Назва спеціальності 073 "Менеджмент"	Рік підготовки
		2-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 120	Перший (бакалаврський) рівень	4-й
		Лекції
26 год		
Практичні, семінарські		
34 год		
Самостійна робота		
58 год		
Вид контролю		
залік		
2 год		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5; самостійної роботи студента – 3,5		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Аналіз ресурсного потенціалу підприємства" є формування комплексу спеціальних знань і практичних умінь та навичок, пов'язаних з дослідженням економічних процесів у їх взаємозв'язку, що складаються під впливом об'єктивних економічних законів і факторів суб'єктивного порядку; науковим обґрунтуванням бізнес-планів, з об'єктивною оцінкою їх виконання; виявленням позитивних і негативних факторів і кількісним вимірюванням їх дії; розкриттям тенденцій і пропорцій господарського розвитку, з визначенням невикористаних внутрішньогосподарських резервів; прийняттям оптимальних управлінських рішень.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

формування повноцінної, достовірної аналітичної інформації для ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства;

дослідження економічних процесів у їх взаємозв'язку, що складаються під впливом об'єктивних економічних законів і факторів суб'єктивного порядку;

оперативне управління та маневрування фінансовими, трудовими, матеріальними та технічними ресурсами підприємства;

наукове обґрунтування стратегії й тактики розвитку підприємства, з об'єктивною оцінкою їх виконання;

розкриття тенденцій і пропорцій господарського розвитку, з визначенням невикористаних внутрішньогосподарських резервів;

прогнозування господарської діяльності підприємства та її фінансових результатів як основи для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Об'єктом навчальної дисципліни є ресурсний потенціал підприємства, відображений через систему нормативних, планових, статистичних, бухгалтерських та оперативних відомостей підприємства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є господарські процеси підприємств, об'єднань, асоціацій, соціально-економічна ефективність і кінцеві фінансові результати їх діяльності, які складаються під впливом об'єктивних і суб'єктивних факторів, що відображаються через систему економічної інформації.

"Аналіз ресурсного потенціалу підприємства" є вибірковою дисципліною, що відноситься до циклу професійної підготовки бакалаврів з менеджменту. Дисципліна "Аналіз ресурсного потенціалу підприємства" базується на знаннях та вміннях, здобутих студентами у процесі вивчення вибірових навчальних дисциплін технологічного та правового спрямування загального циклу, а також базових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки: "Макро і мікроекономіка", "Економіка підприємства", "Економетрика", "Теорія управління", "Менеджмент". Під час вивчення навчальної дисципліни необхідно звертати увагу студентів на її прикладний характер, на те, що теоретичні положення та практичні навички, які здобуваються, є основою для засвоєння базових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки: "Планування та організація діяльності", "Стратегічний менеджмент".

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

принципи, методи і методику проведення комплексного економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства;

способи оброблення економічної інформації про кількісний та якісний стан фінансових, трудових, матеріальних та технічних ресурсів підприємства;

методику факторного аналізу: способи вимірювання впливу факторів у детермінованому аналізі та способи вивчення стохастичних взаємозв'язків;

вміти:

проводити техніко-економічний, фінансово-економічний, управлінський, соціально-економічний, економіко-статистичний аналіз;

здійснювати внутрішній аналіз, що проводиться для потреб оперативного, короткострокового і довгострокового управління виробничою, комерційною і фінансовою діяльністю підприємства;

здійснювати зовнішній економічний аналіз, що проводиться на підставі фінансової і статистичної звітності органами господарського управління, фінансовими установами, акціонерами, інвесторами.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
АРП* 1	Здатність проводити пошук, збирання та аналіз інформації, розраховувати показники для обґрунтування управлінських рішень	Здатність систематизувати та узагальнювати аналітичну інформацію
		Здатність обирати найбільш доцільний спосіб оброблення економічної інформації та формувати дані для аналізу
АРП 2	Здатність пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності організації	Здатність аналізувати рівень забезпеченості підприємства трудовими ресурсами, продуктивність праці, використання фонду заробітної плати, інтерпретувати результати, формувати звіт
		Здатність аналізувати забезпеченість підприємства основними засобами виробництва, інтенсивність та ефективність використання ОВФ, інтерпретувати результати, формувати звіт

1	2	3
		Здатність аналізувати динаміку виробництва та реалізації продукції, ритмічність роботи підприємства, дію факторів та виявляти резерви збільшення випуску та реалізації продукції, інтерпретувати результати, формувати звіт
АРП 3	Здатність оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації	Здатність аналізувати фінансові результати від реалізації продукції, робіт і послуг, рентабельність підприємств, інтерпретувати результати, формувати звіт
АРП 4	Здатність виявляти проблеми та обґрунтовувати управлінські рішення	Здатність обґрунтовувати управлінські рішення на основі результатів маржинального аналізу, інтерпретувати результати, формувати звіт

* Аналіз ресурсного потенціалу підприємства.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Основи аналітичної роботи

Тема 1. Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства

Предмет аналізу, зміст та завдання. Специфіка предмету дослідження.

Методи і класифікація прийомів та способів аналізу. Внутрішній управлінський, зовнішній фінансовий аналіз. Традиційні прийоми, способи та методи аналізу: порівняння, приведення даних у зіставний вид, групування показників, деталізація показників, елімінування, балансовий метод, заміна абсолютних величин відносними, графічні прийоми, економіко-математичні методи.

Інформаційне забезпечення аналізу. Джерела даних для аналізу: планові, облікові та позаоблікові. Вимоги до організації інформаційного забезпечення аналізу – аналітичність інформації, її об'єктивність, єдність, оперативність, раціональність та ін.

Організація аналітичної роботи на підприємстві. Розподіл функцій аналізу ресурсного потенціалу підприємства за підрозділами підприємства.

Тема 2. Методика факторного аналізу

Поняття, типи та завдання факторного аналізу. Класифікація та систематизація факторів в теорії економічного аналізу. Детерміноване моделювання та перетворення факторних систем. Адитивні, мультиплікативні, кратні, комбіновані моделі.

Способи вимірювання впливу факторів у детермінованому аналізі. Спосіб ланцюгової підстановки. Індексний метод. Спосіб абсолютних різниць. Спосіб відносних різниць. Спосіб пропорційного розподілу. Спосіб пайової участі. Інтегральний спосіб. Логарифмування.

Способи вивчення стохастичних взаємозв'язків у теорії економічного аналізу. Поняття та завдання кореляційного аналізу. Вивчення стохастичних залежностей способом парної кореляції. Методика множинного кореляційного аналізу. Етапи множинного кореляційного аналізу. Методика оцінювання та практичного використання результатів кореляційного аналізу.

Функціонально-вартісний аналіз. Сутність функціонального підходу до аналізу господарського об'єкта, мета та завдання проведення. Основні принципи організації функціонально-вартісного аналізу: принцип ранньої діагностики, принцип пріоритету, принцип оптимальної деталізації, принцип послідовності, принцип виділення провідної ланки. Послідовність проведення функціонально-вартісного аналізу.

Змістовий модуль 2

Аналіз ресурсного потенціалу підприємства

Тема 3. Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства

Цілі, завдання, джерела аналізу.

Аналіз чисельності, складу, структури кадрів і рівня їх кваліфікації. Аналіз руху робочої сили. Вивчення форм, динаміки і причин руху робочої сили.

Аналіз продуктивності праці. Виявлення резервів підвищення продуктивності праці та їх вплив на збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції.

Аналіз використання робочого часу.

Тема 4. Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства

Цілі, завдання, джерела аналізу.

Аналіз руху основних засобів. Аналіз складу і структури основних засобів, стану основних засобів. Оцінювання технічного стану основних засобів.

Показники ефективності використання основних засобів. Аналіз ефективності використання основних засобів. Оцінювання впливу екстенсивного й інтенсивного використання засобів праці на приріст обсягу виробництва і реалізації продукції.

Резерви підвищення ефективності використання основних засобів.

Тема 5. Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства

Аналіз обсягу, ритмічності, комплектності поставок. Вивчення причин невиконання договірних зобов'язань поставальниками. Аналіз використання сировини і матеріалів у виробництві, дотримання норм витрат. Показники ефективності використання предметів праці: матеріаловіддача; матеріаломісткість, їх розрахунок. Основні напрями економії матеріальних ресурсів.

Оцінювання впливу екстенсивності й інтенсивності використання матеріальних ресурсів на приріст обсягу випуску продукції.

Аналіз обсягу виробництва продукції за вартісними показниками. Аналіз виробництва продукції в натуральному вираженні (номенклатура, асортимент, структура). Аналіз ритмічності виробництва, якості продукції. Залежність між виробничим постачанням, процесом виробництва і реалізацією готової продукції.

Показники обсягу реалізації продукції; оцінювання динаміки реалізації продукції підприємства; фактори, що впливають на обсяг реалізації; аналіз впливу зміни залишків готової продукції на складі на обсяг продажів.

Резерви збільшення обсягу реалізації, підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства.

Тема 6. Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства

Формування і розрахунок показників прибутку від продажів, прибутку до оподаткування, чистого прибутку. Аналіз і оцінювання динаміки, рівня і структури прибутку. Економічні фактори, що впливають на величину

прибутку. Аналіз факторів прибутку від продажів, прибутку до оподаткування. Система показників рентабельності, їх характеристика і аналіз факторів рентабельності.

Резерви збільшення прибутку, підвищення рентабельності.

Тема 7. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу

Поняття та значення маржинального аналізу. Методика маржинального аналізу. Аналіз функціонального зв'язку між витратами та обсягом виробництва продукції. Методика маржинального аналізу показників рентабельності.

Аналіз факторів змін беззбиткового обсягу продажів та зони безпеки підприємства. Фактори зміни точки окупності витрат для одного і декількох видів продукції. Методика розрахунку їхнього впливу.

Визначення критичної суми постійних витрат, змінних витрат на одиницю продукції та критичного рівня ціни реалізації.

Обґрунтування рішення про збільшення виробничої потужності. Ефект кривої досвіду.

Аналітична оцінка рішення про прийняття додаткового замовлення за ціною, нижчою від критичного рівня. Умови, що викликають необхідність прийняття такого рішення. Його техніко-економічне обґрунтування.

Вибір варіанта машин та обладнання. Аналітичний і графічний способи обґрунтування вибору варіанта машин та обладнання. Визначення суми збитку від вибору не оптимального рішення.

Обґрунтування рішення "виробляти" або "купувати".

Обґрунтування варіанта технології виробництва.

Вибір рішення з урахуванням обмежень ресурсів. Види обмежень. Порядок обґрунтування рішення.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		лекційні	практичні	самостійна робота	
виконання практичних та індивідуальних завдань	підготовка до занять				
Змістовий модуль 1. Основи аналітичної роботи					
<i>Тема 1.</i> Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства	10	4	–	–	6
<i>Тема 2.</i> Методика факторного аналізу	19	2	6	5	6
Разом за змістовим модулем 1	29	6	6	5	12
Змістовий модуль 2. Аналіз ресурсного потенціалу підприємства					
<i>Тема 3.</i> Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства	20	4	8	–	8
<i>Тема 4.</i> Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства	12	2	4	–	6
<i>Тема 5.</i> Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства	29	6	8	5	10
<i>Тема 6.</i> Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства	18	4	6	–	8
<i>Тема 7.</i> Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	12	4	2	–	6
Разом за змістовим модулем 2	91	20	28	5	38
Усього годин за модулями	120	26	34	60	

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Перелік тем практичних занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Тема 2.</i> Методика факторного аналізу	<i>Завдання 1.</i> Побудова адитивних, мультиплікативних, кратних, комбінованих моделей. Перетворення факторних моделей. <i>Завдання 2.</i> Проведення детермінованого факторного аналізу. <i>Завдання 3.</i> Проведення стохастичного факторного аналізу	6	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5 – 6].
<i>Тема 3.</i> Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства	<i>Завдання 1.</i> Вивчення форм, динаміки і причин руху робочої сили. <i>Завдання 2.</i> Аналіз продуктивності праці. <i>Завдання 3.</i> Аналіз використання робочого часу. <i>Завдання 4.</i> Аналіз оплати праці на підприємстві	8	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [6]
<i>Тема 4.</i> Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства	<i>Завдання 1.</i> Аналіз стану основних засобів. <i>Завдання 2.</i> Аналіз ефективності використання основних засобів	4	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [6]
<i>Тема 5.</i> Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства	<i>Завдання 1.</i> Аналіз ефективності використання предметів праці. <i>Завдання 2.</i> Аналіз виробництва продукції. <i>Завдання 3.</i> Аналіз реалізації продукції. <i>Завдання 4.</i> Виявлення резервів підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства	8	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [6]

1	2	3	4
Тема 6. Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства	Завдання 1. Аналіз та оцінювання динаміки, рівня і структури прибутку. Завдання 2. Аналіз показників рентабельності. Завдання 3. Виявлення резервів збільшення прибутку, підвищення рентабельності	6	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5].
Тема 7. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	Завдання 1. Застосування методики маржинального аналізу під час прийняття управлінських рішень	2	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8]
Усього годин		34	

5.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1 Основи аналітичної роботи

Тема 2. Методика факторного аналізу

Завдання 1. Побудова адитивних, мультиплікативних, кратних, комбінованих моделей. Перетворення факторних моделей.

На підставі даних табл. 5.2 визначити результативний показник; виявити вплив факторів на зміну результативного показника; визначити позитивні та негативні зміни факторів, назвати основні причини їх зміни; зробити відповідні висновки.

Таблиця 5.2

Показники діяльності підприємства

Показники	1-й рік		2-й рік	
	1-ше півріччя	2-ге півріччя	1-ше півріччя	2-ге півріччя
Кількість верстатів, од.	85	81	75	79
Фонд часу роботи обладнання, дні	107	109	115	103
Тривалість однієї зміни, год	7,3	6,8	6,6	5,8
Вихід продукції з 1 кг переробленої сировини, кг	0,745	0,785	0,788	0,732
Кількість сировини, що перероблюється на верстаті за 1 год, кг	350	297	303	322

Завдання 3. Проведення стохастичного факторного аналізу.

Визначити залежність випуску виробів у середньому від їх запуску. Зробити відповідні висновки (табл. 5.3).

Таблиця 5.3

Фактичні дані про запуск/випуск виробів промисловим підприємством, тис. шт.

Запуск	18	22	13	20	15	14
Випуск	17,2	20,9	11,6	18,7	14,1	12,9

Змістовий модуль 2

Аналіз ресурсного потенціалу підприємства

Тема 4. Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства

Завдання 1. Аналіз стану основних засобів.

На підставі даних, наведених в табл. 5.4, визначити:

а) показники використання наявного устаткування за кількістю, часом роботи і потужністю, і дати оцінку зміни їх рівня;

б) зміну випуску продукції за рахунок кількості діючого устаткування, часу його роботи і виробітку продукції за 1 маш.-год.;

в) резерви збільшення виробництва продукції за рахунок:
збільшення парку устаткування на дві одиниці;
скорочення цілоденних простоїв кожної одиниці устаткування на чотири дні;

підвищення коефіцієнта змінності роботи устаткування на 0,1;

скорочення внутрішньозмінних простоїв на 0,15 год за зміну;

підвищення виробітку за 1 машино-годину на 30 грн;

г) показники ефективності й інтенсивності використання основних виробничих фондів (ОВФ) і фактори зміни їх рівня;

д) резерви зростання фондівддачі ОВФ і фондорентабельності за рахунок збільшення випуску продукції і здачі в оренду невикористовуваного устаткування на суму 580 тис. грн. Вартість двох додаткових одиниць устаткування – 800 тис. грн.

Показники діяльності підприємства

Показник	Минулий рік	Звітний рік
Сума прибутку від основної діяльності, тис. грн	15 600	20 250
Обсяг виробництва продукції в поточних цінах, тис. грн	120 000	135 000
Середньорічна вартість, тис. грн: основних виробничих фондів	24 000	26 125
активної частини ОВФ	15 600	19 125
діючі машини та обладнання	12 000	16 875
Кількість обладнання, од.: наявного	44	47
установленого	42	46
діючого	40	45
Відпрацьовано усім обладнанням: днів	10 000	10 989
змін	20 000	20 000
годин	160 000	150 000
Фонд часу роботи обладнання: календарний	367 920	394 200
режимний	188 160	201 600
плановий	169 200	177 400
фактичний	160 000	150 000

Тема 7. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу

Завдання 1. Застосування методики маржинального аналізу під час прийняття управлінських рішень.

На підставі наведених даних (табл. 5.5) обґрунтуйте доцільність прийняття додаткового замовлення за більш низькою ціною. Визначте, як зміняться сума прибутку, беззбитковий обсяг продажів і зона безпеки підприємства.

Таблиця 5.5

Показники діяльності підприємства

Показник	Варіант А (100 % заказів)	Варіант Б (65 % заказів)	Варіант В	
			65 % заказів	додатковий заказ
Обсяг реалізації продукції, шт.	50 000	32 500	32 500	12 000
Ціна реалізації, грн	200	200	200	150
Змінні витрати на одиницю про- дукції, грн	60	60	60	60
Сума постійних витрат, тис. грн	5 000	5 000	5 000	200

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета самостійної роботи студента – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом. У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

Самостійна робота студента містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних занять; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового заліку.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведено в табл. 6.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Основи аналітичної роботи				
<i>Тема 1.</i> Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства"	6	Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8]
<i>Тема 2.</i> Методика факторного аналізу	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Методика факторного аналізу". Виконання практичного завдання за варіантами за темою "Методика факторного аналізу"	11	Експрес-контроль (індивідуальне опитування). Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8]
Усього за змістовим модулем 1		17		
Змістовий модуль 2. Аналіз ресурсного потенціалу підприємства				
<i>Тема 3.</i> Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства". Виконання практичного завдання за варіантами за темою "Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства"	8	Експрес-контроль (індивідуальне опитування). Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5; 6]
<i>Тема 4.</i> Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства". Виконання практичного завдання за варіантами за темою "Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства"	6	Експрес-контроль (індивідуальне опитування). Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5; 6]
<i>Тема 5.</i> Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства". Виконання практичного завдання за варіантами за темою "Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства"	15	Експрес-контроль (індивідуальне опитування). Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5; 6]

1	2	3	4	5
<i>Тема 6.</i> Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства". Виконання практичного завдання за варіантами за темою "Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства". Виконання самостійної контрольної роботи (індивідуального завдання)	8	Експрес-контроль (індивідуальне опитування). Захист домашнього завдання. Захист індивідуального завдання (самостійної контрольної роботи)	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5; 6]
<i>Тема 7.</i> Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу". Виконання практичного завдання за варіантами за темою "Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу"	6	Експрес-контроль (індивідуальне опитування). Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [7; 8]
Усього за змістовим модулем 2		43		
Усього за модулями		60		

6.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовий модуль 1 Основи аналітичної роботи

Тема 1. Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства

1. Предмет аналізу, зміст та завдання.
2. Ресурсний потенціал підприємства та його складові як предмет дослідження.
3. Методи, прийоми та способи аналізу.
4. Специфіка внутрішнього управлінського аналізу.
5. Специфіка зовнішнього фінансового аналізу.
6. Традиційні прийоми, способи та методи аналізу.
7. Облікові джерела даних для аналізу.

8. Позаоблікові джерела даних для аналізу.
9. Організація інформаційного забезпечення аналізу.
10. Організація аналітичної роботи на підприємстві.
11. Розподіл функцій аналізу ресурсного потенціалу підприємства за підрозділами підприємства.

Рекомендована література: основна: [1 – 4]; додаткова: [7; 8].

Тема 2. Методика факторного аналізу

1. Типи факторного аналізу.
2. Детерміноване моделювання та перетворення факторних систем.
3. Способи вимірювання впливу факторів у детермінованому аналізі.
4. Обмеження використання способів вимірювання впливу факторів у детермінованому аналізі.
5. Способи вивчення стохастичних взаємозв'язків в економічному аналізі.
6. Вивчення стохастичних залежностей способом парної кореляції.
7. Методика множинного кореляційного аналізу.
8. Методика оцінювання та практичного використання результатів кореляційного аналізу.
9. Сутність та мета функціонального підходу до аналізу господарського об'єкта.
10. Послідовність проведення функціонально-вартісного аналізу.

Рекомендована література: основна: [1 – 4]; додаткова: [7; 8].

Змістовий модуль 2

Аналіз ресурсного потенціалу підприємства

Тема 3. Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства

1. Інформаційне забезпечення аналізу складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства.
2. Основні аналітичні показники складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства.
3. Показники ефективності використання складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства.

4. Основні напрями економії складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства.

5. Резерви підвищення використання складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства.

Рекомендована література: основна: [1 – 4]; додаткова: [5; 6].

Тема 4. Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства

1. Інформаційне забезпечення аналізу технічної складової ресурсного потенціалу підприємства.

2. Основні аналітичні показники технічної складової ресурсного потенціалу підприємства.

3. Показники ефективності використання технічної складової ресурсного потенціалу підприємства.

4. Основні напрями економії технічної складової ресурсного потенціалу підприємства.

5. Резерви підвищення використання технічної складової ресурсного потенціалу підприємства.

Рекомендована література: основна: [1 – 4]; додаткова: [5; 6].

Тема 5. Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства

1. Інформаційне забезпечення аналізу матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства.

2. Основні аналітичні показники матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства.

3. Показники ефективності використання матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства.

4. Основні напрями економії матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства.

5. Резерви підвищення використання матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства.

Рекомендована література: основна: [1 – 4]; додаткова: [5; 6].

Тема 6. Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства

1. Інформаційне забезпечення аналізу фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства.
2. Основні аналітичні показники фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства.
3. Показники ефективності використання фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства.
4. Основні напрями економії фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства.
5. Резерви підвищення використання фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства.

Рекомендована література: основна: [1 – 4]; додаткова: [5; 6].

Тема 7. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу

1. Теоретичні основи маржинального аналізу.
2. Методика маржинального аналізу.
3. Види управлінських рішень, які засновані на маржинальному аналізі.

Рекомендована література: основна: [1 – 4]; додаткова: [7; 8].

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за встановленим графіком індивідуально-консультативної роботи викладача у формі індивідуальних консультацій щодо методики виконання та оформлення, перевірки та захисту завдань, що винесені на самостійне вивчення, поточний контроль, тощо.

8. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так й інтерактивних навчальних технологій, серед яких: міні-лекції,

лекції проблемного характеру, робота в малих групах, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, банки візуального супроводу (табл. 8.1 і 8.2).

Таблиця 8.1

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства	Міні-лекція "Ресурсний потенціал підприємства та його складові як предмет дослідження"
<i>Тема 2.</i> Методика факторного аналізу	Міні-лекція "Функціонально-вартісний аналіз: сутність, мета, завдання, принципи та методика проведення"
<i>Тема 3.</i> Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства	Лекція проблемного характеру "Статистичні характеристики складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства (за видами економічної діяльності)"
<i>Тема 4.</i> Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства	Лекція проблемного характеру "Статистичні характеристики технічної складової ресурсного потенціалу підприємства (за видами економічної діяльності)"
<i>Тема 5.</i> Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства	Лекція проблемного характеру "Статистичні характеристики матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства (за видами економічної діяльності)"
<i>Тема 6.</i> Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства	Лекція проблемного характеру "Статистичні характеристики фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства (за видами економічної діяльності)"
<i>Тема 7.</i> Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	Міні-лекція "Маржинальний аналіз: сутність, мета, завдання, принципи та методика проведення"

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні мотивації та свідомості студентів; формуванні здатності проводити пошук, збирання та аналіз інформації, розрахування показників для обґрунтування управлінських рішень; формуванні здатності пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності організації; набуття здатності оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації; розвитку здатності до виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

Лекції проблемного характеру – передбачають розгляд кола питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру

відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Таблиця 8.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 2. Методика факторного аналізу</i>	<i>Завдання 3. Проведення стохастичного факторного аналізу</i>	Робота в малих групах, презентація результатів аналізу
<i>Тема 6. Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства</i>	<i>Завдання 2. Аналіз показників рентабельності</i>	Робота в малих групах, презентація результатів аналізу

9. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів

здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що визначає позитивний результат навчання, – 60 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі диференційованого заліку, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль з цієї навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- захист індивідуальних завдань;
- проведення письмової контрольної роботи;
- експрес-опитування.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Письмова контрольна робота проводиться 4 рази за семестр та містить завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Зразок письмової контрольної роботи за темою 2

Варіант 3

1-й рівень складності. Визначити результативний показник за наведеними вихідними даними (табл. 9.1), побудувати детерміновану факторну модель та охарактеризувати її вид.

2-й рівень складності. Обґрунтувати спосіб проведення аналізу, обрати найбільш раціональний для побудованої моделі, провести необхідні розрахунки для визначення позитивних на негативних змін факторів.

3-й рівень складності. Описати результати розрахунків, зробити висновки.

Таблиця 9.1

Вихідні дані

Показники	1-ше півріччя	2-ге півріччя
Валова продукція в порівняних цінах, грн	29 950,80	29 750,55
Обсяги виробництва, шт.	724	736
Норма витрачання матеріалів на одиницю продукції, кг	1,6	1,8
Облікова ціна за 1 кг матеріалів, грн	20,30	18,60

Підсумкові бали за письмову контрольну роботу складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики. Максимальна кількість балів складає 4 бали. Завдання 1-го рівня складності оцінюється в 1,0 бал у разі коректного вирішення. Завдання 2-го рівня складності оцінюється в 1,5 бала у разі коректного вирішення та наявності обґрунтованої відповіді. Завдання 3-го рівня складності потребує формулювання власної думки з поставленого запитання та її обґрунтування, тому оцінюється в 1,5 бала за умови наявності логічно обґрунтованої відповіді.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми

виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних заняттях.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі диференційованого заліку, відповідно до графіка навчального процесу.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково складає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1.

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 10.2.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання			Оцінка рівня сформованості компетентностей	
						Форми контролю	Макс. бал
1	2	3	4			5	6
Змістовий модуль 1. Основи аналітичної роботи							
Здатність проводити пошук, збирання та аналіз інформації, розраховувати показники для обґрунтування управлінських рішень	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 1. Побудова адитивних, мультиплікативних, кратних, комбінованих моделей. Перетворення факторних моделей	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 2. Проведення детермінованого факторного аналізу	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
Здатність проводити пошук, збирання та аналіз інформації, розраховувати показники для обґрунтування управлінських рішень	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Методика факторного аналізу	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 3. Проведення стохастичного факторного аналізу	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1

1	2	3	4		5	6	
	4	Ауд.	1	Лекція	Тема 2. Методика факторного аналізу	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 1. Вивчення форм, динаміки і причин руху робочої сили	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування. Поточна письмова контрольна робота	1 0,5 5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
Змістовий модуль 2. Аналіз ресурсного потенціалу підприємства							
Здатність пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності організації	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 2. Аналіз продуктивності праці	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 3. Аналіз використання робочого часу	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
Здатність пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності організації	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 4. Аналіз оплати праці на підприємстві	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань. Перевірка виконання індивідуального завдання	1 10

1	2	3	4		5	6	
	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 1. Аналіз стану основних засобів	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
Здатність пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності організації	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 2. Аналіз ефективності використання основних засобів	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 1. Аналіз ефективності використання предметів праці	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування. Поточна письмова контрольна робота	1 0,5 5
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
Здатність виявляти проблеми та обґрунтовувати управлінські рішення	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 2. Аналіз виробництва продукції	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1

1	2	3		4	5	6	
Здатність виявляти проблеми та обґрунтовувати управлінські рішення	12	Ауд.	2	Практичне заняття	Завдання 3. Аналіз реалізації продукції	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 4. Виявлення резервів підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
	14	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 1. Аналіз і оцінювання динаміки, рівня і структури прибутку	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань. Перевірка виконання індивідуального завдання	1 10
	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 2. Аналіз показників рентабельності	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1

Закінчення табл. 10.1

1	2	3		4		5	6
Здатність виявляти проблеми та обґрунтовувати управлінські рішення	16	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	Робота на лекції, ведення нотаток	1,5
			2	Практичне заняття	Завдання 3. Виявлення резервів збільшення прибутку, підвищення рентабельності	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування. Поточна письмова контрольна робота	1 0,5 5
		СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
	17	Ауд.	2	Практичне заняття	Завдання 1. Застосування методики маржинального аналізу під час прийняття управлінських рішень	Активна участь у виконанні практичних завдань. Індивідуальне опитування	1 0,5
		СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою навчальної дисципліни. Виконання домашніх завдань	Перевірка виконання домашніх завдань	1
	Усього			120	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни		

Таблиця 10.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль 1. Основи аналітичної роботи		Змістовий модуль 2. Аналіз ресурсного потенціалу підприємства					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
8	12,5	22	16,5	10,5	18	12,5	100

Примітка. T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Розподіл балів за тижнями для денної форми навчання

Теми змістового модуля		Лекції	Практичні	ДЗ	Поточні КР	Самостійні КР	Усього
Тема 1. Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства	1 – 2 тиждень	3	–	2	–	–	5
Тема 2. Методика факторного аналізу	3 – 4 тиждень	1,5	6	2	6	10	25,5
Тема 3. Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства	5 – 7 тиждень	4,5	4,5	3	–	–	12
Тема 4. Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства	8 – 9 тиждень	1,5	3	2	–	–	6,5
Тема 5. Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства	10 – 13 тиждень	4,5	6	4	6	10	30,5
Тема 6. Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства	14 – 15 тиждень	3	3	2	–	–	8
Тема 7. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	16 – 17 тиждень	1,5	3	2	6	–	6,5
Усього		19,5	25,5	17	18	20	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається за накопичувальною бально-рейтинговою системою ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 10.4). Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 10.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Нестеренко Ж. К. Економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства : навч. посіб. / Ж. К. Нестеренко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 122 с.

2. Отенко І. П. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / І. П. Отенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 418 с.

3. Петряєва З. Ф. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / З. Ф. Петряєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 371 с.

4. Цигилик І. І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. / І. І. Цигилик. – Київ : ЦУЛ, 2004. – 123 с.

11.2. Додаткова

5. Гриньова В. М. Оптимізація вартості складових ресурсного потенціалу підприємства : монографія / В. М. Гриньова, М. М. Салун. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 244 с.

6. Салун М. М. Методологія, методика та оцінка процесів модернізації ресурсного потенціалу підприємства : наукове видання / М. М. Салун. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2012. – 416 с.

11.3. Інформаційні ресурси

7. Адміністративно-управлінський портал. Бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aup.ru/cgi-bin/search.pl?q=%E0%ED%E0%EB%E8%E7+%F5%EE%E7%FF%E9%F1%F2%E2%E5%ED%ED%EE%E9+%E4%E5%FF%F2%E5%EB%FC%ED%EE%F1%F2%E8&stpos=0&s=R&stype=AND>.

8. Аналіз господарської діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://culonline.com.ua/Books/analiz_gosp_dijaln_Kosova.pdf.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Аналіз ресурсного потенціалу підприємства" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Основи економічного аналізу ресурсного потенціалу підприємства					
Здатність систематизувати та узагальнювати аналітичну інформацію	Види та форми представлення аналітичної інформації, основні види та зміст звітів підприємства	Методика накопичення та систематизації аналітичної інформації. Методи перевірки достовірності джерел інформації	Формування системи актуальних економічних завдань для конкретного дослідження господарського об'єкта. Визначення функціональної побудови аналізу: мета, функції та завдання	Виявляти взаємозв'язки, організувати взаємодію функціональних підрозділів під час систематизації аналітичної інформації	Систематизувати та узагальнювати аналітичну інформацію
Тема 2. Методика факторного аналізу					
Здатність обирати найбільш доцільний спосіб оброблення економічної інформації та формувати дані для аналізу	Сутність та види факторного аналізу даних	Моделі факторного аналізу даних	Формувати моделі факторного аналізу	Обґрунтовувати вид та спосіб представлення даних у вигляді моделі	Презентувати висновки щодо взаємозв'язків економічних показників
Тема 3. Аналіз складової "труд" ресурсного потенціалу підприємства					
Здатність аналізувати рівень забезпеченості підприємства трудовими ресурсами; продуктивність праці; використання фонду заробітної плати, інтерпретувати результати, формувати звіт	Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, їх взаємозв'язки	Джерела та послідовність проведення аналізу	Аналізувати рівень забезпеченості підприємства трудовими ресурсами; продуктивність праці; використання фонду заробітної плати	Інтерпретувати результати аналізу. Формувати звіт	Використовувати сучасні інтегровані програмні продукти для ведення аналітичної роботи

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Аналіз технічної складової ресурсного потенціалу підприємства					
Здатність аналізувати забезпеченість підприємства основними засобами виробництва; інтенсивність та ефективність використання ОВФ, інтерпретувати результати, формувати звіт	Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, їх взаємозв'язки	Джерела та послідовність проведення аналізу	Аналізувати забезпеченість підприємства основними засобами виробництва; інтенсивність та ефективність використання ОВФ	Інтерпретувати результати аналізу. Формувати звіт	Використовувати сучасні інтегровані програмні продукти для ведення аналітичної роботи
Тема 5. Аналіз матеріальної складової ресурсного потенціалу підприємства					
Здатність аналізувати динаміку виробництва та реалізації продукції; ритмічність роботи підприємства; дію факторів та виявляти резерви збільшення випуску та реалізації продукції, інтерпретувати результати, формувати звіт	Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, їх взаємозв'язки	Джерела та послідовність проведення аналізу	Аналізувати динаміку виробництва та реалізації продукції; ритмічність роботи підприємства; дію факторів та виявляти резерви збільшення випуску та реалізації продукції	Інтерпретувати результати аналізу. Формувати звіт	Використовувати сучасні інтегровані програмні продукти для ведення аналітичної роботи
Тема 6. Аналіз фінансової складової ресурсного потенціалу підприємства					
Здатність аналізувати фінансові результати від реалізації продукції, робіт і послуг; рентабельність підприємств інтерпретувати результати, формувати звіт	Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, їх взаємозв'язки	Джерела та послідовність проведення аналізу	Аналізувати фінансові результати від реалізації продукції, робіт і послуг; рентабельність підприємства	Інтерпретувати результати аналізу. Формувати звіт	Використовувати сучасні інтегровані програмні продукти для ведення аналітичної роботи
Тема 7. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу					
Здатність обґрунтовувати управлінські рішення на основі результатів маржинального аналізу, інтерпретувати результати, формувати звіт	Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, їх взаємозв'язки	Сутність та методика проведення маржинального аналізу	Обґрунтовувати управлінські рішення на основі результатів маржинального аналізу	Інтерпретувати результати аналізу. Формувати звіт	Використовувати сучасні інтегровані програмні продукти для ведення аналітичної роботи

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	10
5. Теми практичних занять	12
5.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	13
6. Самостійна робота.....	16
6.1. Контрольні запитання для самодіагностики	18
7. Індивідуально-консультативна робота	21
8. Методи навчання	21
9. Методи контролю	23
10. Розподіл балів, які отримують студенти	26
11. Рекомендована література.....	33
11.1. Основна	33
11.2. Додаткова	34
11.3. Інформаційні ресурси.....	34
Додатки.....	35

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

**Робоча програма
для студентів спеціальності
073 "Менеджмент"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Салун** Марина Миколаївна

Відповідальний за видання *І. В. Гонтарева*

Редактор *В. Ю. Степаненко*

Коректор *В. Ю. Степаненко*

План 2017 р. Поз. № 91 ЕВ. Обсяг 38 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.